Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Советиа ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 24 апрель 1969 йил, пайшанба ● № 97 (14.260). ● Баҳоси 2 тийин.

Қишлоқ хўжалик меҳнатчилари! Кўкламги дала ишларининг юксак сифатли ўтказилиши учун курашингиз, дон, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ҳар томонлама кўпайтирингиз!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1 МАЙ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН).

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун курашни кучайтириш ҳақидаги Сирдарё областидаги Фориш райони чорвадорларининг ажойиб ташаббусига қўшилган Жиззах районининг колхозларида қўзилатиш уюшқоқлик билан давом эттириляпти, совлиқлардан кўплаб эгиз қўзи олиняпти. Бу, қоракўл тери тайёрлашни тез суръатлар билан олиб бориш ва давлатга тери сотиш топшириғини муддатидан илгари ошириб бажариш имконини берди. Район чорвадорлари давлатга пландаги 6000 ўрнига 6600 та юқори сифатли қоракўл тери топшириб, планни анча ошириб адо этдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалик артелининг янги намунали Устави лойиҳасини ишлаб чиқувчи ва колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездига тайёргарлик кўрувчи комиссиянинг Бутуниттифоқ колхозчилар съездини 1969 йил ноябрь ойида Москва шаҳрида чақириш тўғрисидаги таклифини қабул қилди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИНИНГ ЯНГИ НАМУНАЛИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРУВЧИ КОМИССИЯДА

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИНИНГ ЯНГИ НАМУНАЛИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРУВЧИ КОМИССИЯ КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИ) НАМУНАЛИ УСТАВИНИНГ ЛОЙИҲАСИНИ ТАЙЁРЛАДИ. БУ ЛОЙИҲА КЕНГ МУҲОКАМАЛАР ЎТКАЗИШ УЧУН ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ. МУҲОКАМА НАТИЖАСИДА ТУШГАН МУЛОҲАЗА ВА ТАКЛИФЛАР КОМИССИЯДА КЎРИБ ЧИҚИЛГАНДАН КЕЙИН УСТАВ ЛОЙИҲАСИ КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИЛАДИ.

КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ЛОЙИҲА
АРТЕЛИ)НИНГ НАМУНАЛИ УСТАВИ

Колхоз тузуми — совет социалистик жамиятининг ажралмас қисмидир; бу — деҳқонлар қадам-бақадам коммунизмга ўтишининг В. И. Ленин томонидан белгилаб берилган, тарих синовидан ўтган ҳамда уларнинг хусусиятлари ва манфаатларига мос бўлиб тушган йўлидир.

Ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклиги, йирик коллектив хўжаликнинг афзалликлари, партия билан давлатнинг кундалик ғамхўрлиги ва ёрдами қишлоқда жуда катта социал-иқтисодий ўзгаришлар қилишга имкон берди. Колхозчи деҳқонларнинг фидокорона меҳнати, ишчилар синфининг, бутун совет халқининг зўр бериб сарфлаган куч-ғайратлари туфайли колхозлар механизациялашган йирик қишлоқ хўжалик корхоналарига айланди, уларнинг ижтимоий бойлиги беқиёс даражада кўпайди, колхозчиларнинг турмуш даражаси ошди, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутлар аста-секин йўқолиб бормоқда.

Социалистик хўжаликнинг ижтимоий формаси бўлган колхоз қишлоқда ишлаб чиқарувчи кучларни янада ривожлантириш вазифаларига батамом мос келади, ишлаб чиқаришни колхоз демократияси асосида колхозчилар оммасининг ўзи бошқариб боришини таъминлайди, колхозчиларнинг шахсий манфаатларини жамоат, умумхалқ манфаатлари билан тўғри қўшиб олиб боришга имкон беради. Колхоз — деҳқонлар учун коммунизм мактабидир.

Колхозчи деҳқонлар Коммунистик партия раҳбарлигида, ишчилар синфи билан мустаҳкам ва бузилмас иттифоқ тузиб, мамлакатимизда коммунизм қурилишида актив қатнашмоқдалар.

I. МАҚСАДЛАР ВА ВАЗИФАЛАР

1. ———————— республикасининг ———————— область (ўлка) ———— районидаги ———————— колхоз (колхознинг номи) ишлаб чиқариш воситаларининг умумийлиги ва коллектив меҳнат асосида йирик социалистик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини биргаликда бошқармоқ учун ихтиёрий равишда бирлашган деҳқонларнинг кооператив ташкилотидир.

2. Колхоз ўз олдига қуйидаги асосий вазифаларни қўяди:

жамоат хўжалигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, меҳнат унумдорлигини ва жамоат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини доимо ошира бориш, колхозчиларни меҳнатга коммунистик муносабат руҳида тарбиялаш;

— колхоз ишлаб чиқаришини интенсивлаш ва уни техника билан қайта қуроллантира бориш, комплекс механизацияни жорий этиш ҳамда химиялаштиришни ва ерларни мелиорация қилишни кенг кўламда амалга ошириш йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва давлатга сотишни кўпайтириш;

— колхозчиларнинг ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш, улар турмушининг маиший шароитини яхшилаш, қишлоқларни аста-секин обод посёлкаларга айлантириш.

II. КОЛХОЗГА АЪЗОЛИК, КОЛХОЗ АЪЗОЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

3. СССРнинг 16 ёшга етган ҳамда ўз меҳнати билан колхоз жамоат хўжалигида қатнашиш истагини билдирган барча гражданлари колхоз аъзоси бўла олади.

Колхоз аъзолигига унга кирувчининг аризасига биноан колхоз правлениеси томонидан қабул қилинади; правлениенинг қарори ариза берган шахснинг иштирокида колхоз аъзоларининг умумий йиғилишида тасдиқланади.

Колхоз аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги аризани колхоз правлениеси бир ой муддат ичида кўриб чиқади.

Колхознинг ҳар бир аъзоси учун ягона нусхада «Колхозчининг меҳнат дафтарчаси» юргизилади.

4. Колхоз аъзоси қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ўзи сарфлаган меҳнатнинг миқдорига ва сифатига мувофиқ равишда гарантияланган ҳақ тўланган ҳолда колхоз жамоат хўжалигидан иш олиш;

колхоз ишларини бошқаришда қатнашиш, уни бошқарув органларини сайлаш ва шу органларга сайланиш; колхоз фаолиятини яхшилаш, правление ва мансабдор шахсларнинг ишидаги камчиликларни тугатиш юзасидан таклифлар киритиш;

ишлаб чиқариш малакасини оширишда ва ихтисос орттиришда колхоздан ёрдам олиш;

ёрдамчи хўжалик юргизиш, уй-жой ва хўжалик иморатлари қуриш учун томорқа ер участкасидан, шунингдек шахсий эҳтиёжлар учун колхоз яйловларидан, жамоат иш ҳайвонлари ва транспортидан колхозда белгилаб қўйилган тартибда фойдаланиш;

социал таъминотдан, маданий-маиший хизматлардан ҳамда уй-жой қуриш ва ремонт қилишда колхоз ёрдамидан баҳраманд бўлиш ва ёқилғи билан таъминланиш.

5. Колхоз аъзосининг бурчлари қуйидагилардан иборат:

колхоз Уставига ва ички тартиб қоидаларига риоя қилиш, умумий йиғилишларнинг қарорларини ва колхоз правлениесининг қарорларини бажариш;

жамоат хўжалигида ҳалол меҳнат қилиш, меҳнат интизомига риоя этиш, илғор иш методлари ва усулларини эгаллаб олиш;

колхоз ишларини бошқаришда актив қатнашиш, давлат ва колхоз мулкини асраш ва қўриқлаш, хўжасизликка ҳамда жамоат мулкига бепарволик билан қарашга йўл қўймаслик, жамоат фойдаланаётган ҳамда томорқа фондидаги ерлардан рационал ва тўғри фойдаланиш.

6. Колхоздан вақтинча кетиб қолган шахсларнинг колхозга аъзолиги қуйидаги ҳолларда сақланиб қолади:

Муддатли ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаётганда;

совет, жамоат ва кооператив ташкилотлардаги сайлаб қўйиладиган лавозимга сайланганда;

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга кирганда;

колхоз правлениеси томонидан белгиланган муддатга саноатга ёки халқ хўжалигининг бошқа тармоқларига ишга борганда.

Кексалиги ёки инвалидлиги орқасида ишлашни тўхтатган колхозчиларнинг ҳам, агар улар колхозда яшашни давом эттирсалар, колхозда аъзолиги сақлаб қолинади.

7. Колхозчининг колхоздан чиқиш ҳақидаги аризаси правление томонидан кўриб чиқилмоғи ва правление қарори уч ойдан кечиктирмай колхоз аъзоларининг навбатдаги умумий йиғилишида тасдиқланмоғи керак.

Колхоз правлениеси кетиб келган колхозчи билан хўжалик йили тамом бўлгач, колхоз йиллик ҳисоботи тасдиқлангандан кейин кечи билан бир ой ўтгач, батамом ҳисоб-китоб қилади.

III. ЕР ВА УНДАН ФОЙДАЛАНИШ

8. СССР Конституциясига мувофиқ колхозга ер бепул ва бемуҳлат, яъни абадий фойдаланиш учун бириктиб қўйилади.

Колхозга бириктилган ер умумхалқ, давлат мулки, яъни умумхалқ бойлиги ҳисобланади ва у олди-сотди қилиш, ижарага бериш ва бошқа хил битимлар тузиш объекти бўлиши мумкин эмас.

Меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитети ҳар бир колхозга ердан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат акти топширади, бу актда колхозга бириктилган ернинг миқдори ва аниқ чегаралари кўрсатиб қўйилади.

Колхозга бириктиб қўйиладиган ерлар жамоат фойдаланувидаги ерлар билан томорқа ерларига бўлинади. Томорқа ерлари аслида жамоат фойдаланувидаги ерлардан чегара билан ажратиб қўйилади.

9. Колхоз ўзига бириктилган ердан тўлароқ ва тўғрироқ фойдаланиш ҳамда уни муттасил яхшилаб бориш, унинг унумдорлигини ошириш, ерларни суғориш ва захини қочириш, тупроқ эрозиясига қарши кураш тадбирларини амалга ошириш, колхоз ерларини талон-торож қилишдан асраш ва қатъиян қўриқлаш, ўрмонлардан, сув манбалари ва фойдали қазилмалар (қум, гилмоя, тош, торф ва шу кабилар)дан фойдаланишнинг белгиланган қоидаларига риоя этиш мажбуриятини олади.

10. Давлат ёки жамоат эҳтиёжлари тақозоси билан колхоздаги ер майдонларининг камайтирилишига ёки колхоз фойдаланаётган ерларнинг чегараларини ўзгартиришга тегишли давлат органларининг қарорлари асосида фақат колхозчилар умумий йиғилишининг розилиги билан йўл қўйилади. Бунда суғориладиган ва захи қочирилган ерларнинг, шудгорларнинг, кўп йиллик мевали дарахтлар ва токзорлар банд қилиб турган ер участкаларининг қишлоқ хўжалигига алоқаси бўлмаган эҳтиёжлар учун берилишига, қоида тариқасида, йўл қўйилмайди.

Колхоздаги ер майдонларининг камайтирилиши ёки колхоз фойдаланаётган ер чегараларининг ўзгартирилиши билан боғлиқ бўлган зарарларни амалдаги қонунларда белгиланган тартибда колхоз ундириб олиш ҳуқуқига эгадир.

IV. КОЛХОЗНИНГ ЖАМОАТ МУЛКИ

11. Давлат мулки бўлган ер билан бир қаторда колхознинг жамоат мулки — колхознинг иқтисодий негизидир.

Колхозга қарашли корхоналар, иморатлар, иншоотлар, тракторлар, комбайнлар ва бошқа машиналар, асбоб-ускуналар, транспорт воситалари, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллар, кўп йиллик дарахтлар, мелиорация ва ирригация иншоотлари, етиштирилган маҳсулот, пул маблағлари ва колхознинг бошқа мол-мулклари колхоз жамоат мулкини ташкил этади.

12. Ўз ишларини амалга ошириш ва жамоат хўжалигини янада ўстириш учун колхоз ишлаб чиқаришнинг асосий фондлари ва муомаладаги оборот фондларини тузади, бу фондлардан планли ва унумли равишда фойдаланади ҳамда уларни тўлдириб боради. Мана шу фондлар бўлинмас фонд ҳисобланади (бу фондлардаги маблағлар колхоз аъзолари ўртасида тақсимланмайди) ҳамда бу фондлардан фақат белгиланган мақсад учун фойдаланилади.

Ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлмаган асосий фондлар ҳам бўлинмас фонд ҳисобланади.

13. Колхознинг мол-мулки ва пул маблағларини тасарруф қилиш ҳуқуқи фақат колхознинг ўзига — унинг бошқарувчи органларига берилади.

Асосий воситаларни ва бошқа хил моддий бойликларни сотиб олиш, сотиш, бракка чиқариш ва ҳисобдан ўчириш колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши томонидан белгиланган тартибда ҳамда амалдаги қонунлар асосида амалга оширилади.

Ўзларининг эҳтиётсизликлари ёки бепарволиклари орқасида колхоз мулкининг бузилиши ёки йўқолишига йўл қўйган колхоз аъзолари, шунингдек трактор, автомобиль, қишлоқ хўжалик машиналаридан, иш ҳайвонлари ёки маҳсулдор чорва моллардан ўзбошимчалик билан фойдаланишда айбдор бўлганлар ҳамда колхозга моддий зарар етказган кишилар бу зарарни колхозга тўлашга мажбурдирлар.

Зарарнинг аниқ миқдори колхоз правлениеси томонидан белгиланади. Колхоз правлениеси зарар қандай конкрет вазиятда етказилганини ҳисобга олган ҳолда, колхоз аъзосидан ойлик асосий иш ҳақининг учдан бир қисми миқдорида ундириб олади, ундан ортиқ миқдордаги зарар эса халқ суди орқали ундирилади.

Колхозчи колхоз правлениесининг зарарни ундириб олиш ҳақидаги қарори устидан халқ судига шикоят қилиши мумкин.

V. КОЛХОЗНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ХЎЖАЛИК ВА МОЛИЯВИЙ ФАОЛИЯТИ

14. Колхоз ўз хўжалигини ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг энг кам меҳнат ва маблағ сарфлаган ҳолда энг кўп юқори сифатли маҳсулот олишни таъминловчи энг прогрессив, илмий асосланган форма ва методларини қўлланиб, колхозчилар умумий йиғилиши тасдиқлаган план асосида бошқаради.

Планларни тузганда колхоз жамоат хўжалигида такрор ишлаб чиқаришни кенгайтириш, давлат харид планини, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини контрактация қилиш шартномаларини бажариш ҳамда донни ва давлатга керакли бошқа маҳсулотларни пландан ташқари сотиш, колхозчиларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондириш зарурлигига асосланади.

15. Колхознинг ишлаб чиқариш-молиявий фаолияти хўжалик ҳисоби, ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ва хўжаликнинг рентабеллигини оширишга қаратилган маънавий ва моддий стимулларни кенг қўлланиш асосида амалга оширилади.

16. Колхоз правлениеси ва колхознинг барча аъзолари қуйидагиларни таъмин этишлари зарур:

қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш ва ихтисослаштириш, энг яхши табиий — иқтисодий шарт-шароитларга эга бўлган тармоқларни устун даражада ривожлантириш йўли билан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини рационал бошқариш;

деҳқончилик маданиятини кўтариш асосида қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ошириш;

Чорвачиликни бутун чоралар билан ривожлантириш, чорва моллар ва паррандалар маҳсулдорлигини ўстириш, наслчилик ишини яхшилаш, зоотехника ва ветеринария қоидаларига риоя қилиш, чорвачилик учун мустаҳкам ва барқарор ем-хашак базаси вужудга келтириш;

янги техникани ва прогрессив технологияни, комплекс механизацияни, электрлаштиришни, фан ютуқлари ва илғор тажрибани ишлаб чиқаришга жорий қилиш, химиялаштириш, ерларни мелиорациялаш;

тракторлар, комбайнлар, автомобиллар ва бошқа машиналардан, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллардан, иморатлар ва иншоотлардан самарали фойдаланиш ва уларни яхши сақлаш;

Хўжаликни ривожлантириш ва аҳоли яшайдиган пунктлар қуриш планларига мувофиқ ишлаб чиқариш бинолари ҳамда маданий-маиший бинолар, турар-жойлар ва болалар муассасалари, йўллар, сув хўжалиги иншоотлари ва бошқа хил иншоотлар қуриш.

17. Меҳнат ресурслари ва маҳаллий хом ашё манбаларидан тўлароқ ва бир меъёрда фойдаланиш, жамоат хўжалигининг даромадини ошириш мақсадида колхоз ёрдамчи корхоналар, шунингдек турли ҳунармандчилик тармоқлари ташкил этади ҳамда ривожлантиради; қишлоқ хўжалик ишларидан бўш қолинган даврларда колхозчиларнинг кучлари билан ҳар хил буюмлар ва товарлар ишлаб чиқариш учун колхозда филиал (цех)лар ташкил этиш хусусида саноат корхоналари ва савдо ташкилотлари билан шартнома асосида алоқа боғлай олади.

18. Колхоз ихтиёрийлик асосларида колхозлараро ҳамда давлат-колхоз корхоналари ҳамда ташкилотларининг фаолиятида иштирок этиб, уюшмалар ва иттифоқларга аъзо бўлиб кириши мумкин.

19. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига асосан колхозда шерикчилик асосида маданий-маиший бинолар қуриш, ободончилик ишларини амалга ошириш ҳамда колхоз ишлаб чиқаришини ривожлантиришга ва колхозчиларга маданий маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратилган бошқа тадбирларни ўтказиш учун ўз маблағларининг бир қисмини меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари, совхозлар ҳамда бошқа давлат ва кооператив корхоналари ва ташкилотларининг маблағлари билан бирлаштириши мумкин.

20. Колхоз қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш, машиналар, материаллар, чорва моллар ва бошқа хил мол-мулк сотиб олиш, ёрдамчи корхоналар ҳамда тармоқларнинг ярим фабрикатлари ва буюмларини сотиш, турли хил ишларни бажариш ва ҳар-хил хизматлар кўрсатиш хусусида давлат, кооператив ва жамоат ташкилотлари билан шартномалар тузади. Шунингдек ўз фаолиятининг мақсадларига мос келадиган бошқа хил шартномалар туза олади.

21. Колхоз ҳисоб-китоблар қилиш ва пул маблағларини сақлаш учун СССР Давлат банки муассасасида ҳисоб очади ҳамда касса ишларига ва ҳисоб-китобга тааллуқли барча операцияларни белгиланган қоидаларга мувофиқ равишда амалга оширади.

СССР давлат банки муассасасидаги колхоз ҳисобларидан пул маблағларини ўтказиш ёки бериш колхоз правлениесининг буйруғи билан амалга оширилади.

Колхоз давлатнинг қисқа муддатли ва узоқ муддатли кредитларидан фойдаланиши мумкин.

Колхоз правлениесининг колхоз ҳисобларидан пул ўтказиш ёки бериш ҳақидаги буйруқлари, шунингдек колхознинг кредитларга оид мажбуриятлари колхоз раиси билан бош бухгалтерининг имзоси бўлган тақдирда ҳақиқий ҳисобланади.

22. Колхоз бухгалтерия ҳисоботи, оператив ва статистик ҳисобот олиб боради, ҳисоботнинг илғор методлари ва формаларини жорий қилади, ҳисоботни тасдиқланган формалар асосида тузади ҳамда уни белгиланган муддатларда тегишли органларга топширади.

(Давоми иккинчи бетда).

Суратда: Олмалиқ химия заводи қурилиши монтажчиларидан Х. Сирожиддинов, Г. Кулешов ва В. Никитин ўртоқлар. Улар майолди мусобақасида пешқадамлик қилиб ҳаммага намуна кўрсатиб ишламоқдалар.

А. ТУРАЕВ фотоси.

МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ДЕҲЛИ, 23 апрель. (ТАСС). Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов кеча Деҳлида ўтган матбуот конференциясида бундай деди: «Ҳинд халқи ўз мамлакатини иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш соҳасида қанчалик улкан тараққиётга эришганлигига биз Ҳиндистонда бўлган пайтимизда ишонч ҳосил қилдик». «Биз, деди у, Бхакреда гидроэлектростанцияни очиш пайтида, шунингдек, Совет Иттифоқининг кўрсатган техникавий ёрдами билан барпо этилаётган бошқа корхоналарга борган пайтимизда Совет — Ҳиндистон ҳамкорлиги натижаларини кўриб жуда мамнун бўлдик».

Р. Қ. Қурбонов Ўзбекистон ССР Ҳиндистон билан СССР ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантиришда фаол қатнашаётганлигини таъкидлаб ўтди. «Ҳиндистон билан Ўзбекистоннинг иқтисодий алоқалари, — деди у, — савдода, Ҳиндистонда саноат корхоналари қурилишида, илмий ва техника мутахассисларини тайёрлашда ўз ифодасини топмоқда».

Р. Қ. Қурбонов матбуот конференциясининг охирида Ҳиндистон ҳукуматига ва бош министр Индира Гандига Ҳиндистонга келиш имкониятини берганликлари учун ташаккур изҳор қилиб, ҳинд халқига ўз мамлакатининг ҳар тарафлама ривожлантиришдаги интилишида катта муваффақиятлар тилади.

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

«Капиталистик мамлакатлардан фарқли ўлароқ, Совет Иттифоқида аҳолининг оладиган ҳаётийноз-неъматлари пойтахтдан олис ва ёки яқинда бўлишига боғлиқ эмаслигига Ўзбекистон ажойиб мисол бўла олади. Биз мамлакатнинг марказида тараққиёт суръатлари ва турмуш даражаси қанчалик юксак бўлса, Ўзбекистонда ҳам шу қадар юксак эканлигини кўрдик».

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

Япония социалистик партияси делегацияси аъзоларидан бир группасининг Ўзбекистон тўғрисидаги дастлабки таассуротларини Япония Социалистик партияси Марказий Ижроия комитетининг ходими Кэн Игэта ана шу сўзларда ифода қилди. Меҳмонлар республикада Ўзбекистон хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришган муваффақиятлари билан ҳар томонлама танишдилар.

23 апрелда делегация аъзоларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов қабул қилди. У дўстона суҳбат вақтида Ўзбекистон экономика ва маданиятининг гуллаб яшашини таъминлаган ленинча миллий сиёсатнинг асосий принциплари тўғрисида гапириб, республикада партия ташкилотининг фаолиятига, саноат ва қишлоқ хўжалигига раҳбарликка тааллуқли бир қанча саволларга жавоб қайтарди.

Кэн Игэта ўз ҳамроҳлари — Япония Социалистик партияси активлари номидан Ўзбекистонда делегация аъзолари шодиёна кутиб олинганлиги учун самимий ташаккур изҳор қилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудирлари М. М. Раҳмонқулов ва Р. К. Шонеъматов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

ГУЛЧАМБАРЛАР ҚЎЙИЛДИ

МОСКВА, 23 апрель. (ЎзТАГ махсус мухбири) Москвада Ўзбекистон ССР фанининг ленинча кунларини ўтказишга келган республика олимларининг делегацияси бугун В. И. Ленин Мавзолейига гулчамбар қўйди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов ва республика Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов қизил лентасига «Ўзбекистон ССР меҳнаткашларидан В. И. Ленинга» деган сўзлар битилган гулчамбарни Мавзолейнинг мармар деворига қўйишди.

* * *

Худди шу куни Ўзбекистон ССР фанининг ленинча кунлари бошланди.

КОЛХОЗ (ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АРТЕЛИ)НИНГ НАМУНАЛИ УСТАВИ

ЛОЙИҲА

(Боши 1-бетда).

23. Колхоз аъзоларининг мажбуриятлари ва қарзлари учун колхоз жавобгар эмас. Колхоз аъзолари колхознинг мажбуриятлари ва қарзлари учун ўз мол-мулклари билан жавоб бермайдилар.

VI. МЕҲНАТНИ ТАШКИЛ ЭТИШ, МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ ВА МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

24. Колхоз жамоат хўжалигидаги барча ишлар колхозчиларнинг ўз меҳнати билан бажарилади.

Колхозда тегишли мутахассислар бўлмаган ёхуд қишлоқ хўжалик ишларини ва бошқа ишларни колхозчиларнинг кучлари билан зарур муддатларда бажариш мумкин бўлмаган ҳоллардагина четдан мутахассисларни ва бошқа ходимларни ёллашга йўл қўйилади.

Колхоз меҳнатни илмий асосда ташкил этишни жорий қилади, жамоат ишлаб чиқаришида ишчи кучидан тўла-тўкис ва рационалроқ фойдаланиш ҳақида ғамхўрлик қилади.

25. Колхозда иш кунининг қанча вақт давом этиши ва тартиби, дам олиш кунлари, ҳар йили ҳақи тўланадиган отпускалар бериш тартиби, шунингдек меҳнатга лаёқатли колхозчиларнинг жамоат хўжалигида қиладиган меҳнат минимуми колхознинг ички тартиб қоидалари билан белгилаб борилади.

26. Ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этиш формалари — участкалар, фермалар, бригадалар, звенолар ва бошқа ишлаб чиқаришдаги бўлинмалари хўжаликнинг конкрет шарт-шароитларига ҳамда ишлаб-чиқаришни механизациялаш, ихтисослаштириш ва унинг технологияси даражасига қараб колхоз томонидан белгиланади ҳамда қўлланиб борилади.

Ишлаб чиқариш бўлинмаларининг составига колхозчилар ўзларининг малакаси, иш тажрибаси, кўникмалари, турар жойи, шахсий истагини ҳисобга олган ҳолда танланади.

Колхознинг ишлаб чиқариш бўлинмаларига ер участкалари, тракторлар, машиналар ва ашёлар, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор чорва моллар, зарур иморатлар ва бошқа ишлаб чиқариш воситалари бир неча йилга бириктиб қўйилади.

Колхоз ишлаб чиқариш бўлинмаларининг фаолияти ички хўжалик ҳисоби асосида амалга оширилади.

27. Колхознинг жамоат хўжалиги — колхозчилар оладиган даромадларнинг асосий манбаидир. Колхозда меҳнат учун ҳақ ҳар бир колхозчининг жамоат хўжалигига сарфлаган меҳнатининг миқдори ва сифатига қараб, яхши меҳнат учун, яхши натижалар учун кўпроқ ҳақ оласан, деган принцип асосида тўланади.

Колхозда меҳнатга ҳақ тўлашнинг ё бажарилган ишлар ҳажми, етиштирилган маҳсулот учун ишбай усули, ёки аккорт-мукофот усули ё бўлмаса белгиланган баҳолар ва ставкалар асосида вақтбай усули қўлланилади. Колхозчининг айби билан сифатсиз бажарилган иш учун ҳақ тўланмайди ёки тўланадиган ҳақ миқдори шунга мувофиқ равишда камайтирилади.

Қишлоқ хўжалигидаги ишлар ва бошқа ишлар учун иш нормалари ва баҳолари хўжаликнинг конкрет шарт-шароитларига асосланиб, колхозчилар ва мутахассисларнинг кенг иштироки билан тузиб чиқилади ва зарур бўлиб қолган тақдирда қайта қараб чиқилади, сўнгра колхоз правлениеси томонидан тасдиқланади.

28. Колхоз жамоат ишлаб чиқаришидаги иш учун колхоз аъзоларининг меҳнатига тўланадиган ҳақнинг гарантияланган миқдорини белгилаб боради.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш ва таннархини камайтиришдан колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида, меҳнатга тўланадиган асосий ҳақ билан бир қаторда, қўшимча ҳақ тўлаш усули ва моддий рағбатлантиришнинг бошқа турлари қўлланилади.

Жамоат хўжалигида ўз меҳнати билан иштирок этишнинг белгиланган минимумини узрсиз сабаблар билан бажармаган колхоз аъзолари колхоз правлениесининг қарорига мувофиқ қўшимча ҳақдан ҳамда моддий рағбатлантиришнинг бошқа турларидан қисман ёки тўла равишда маҳрум қилинишлари мумкин.

29. Колхозчиларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини қондириш учун колхозда меҳнатга қараб тақсимланадиган натура фонди ташкил этилиб, дон ва бошқа маҳсулотлар, шунингдек ем-хашак ялпи ҳосилининг муайян бир қисми шу фондга ажратилади. Бу маҳсулотлар ва ем-хашак колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши томонидан белгиланган миқдорда ва тартибда колхозчиларга берилади ёки сотилади.

30. Колхоз правлениеси колхозчиларга тегишли иш ҳақининг ўз вақтида тўлаб турилишини таъминлайди. Шу билан бирга пул камида ойида бир марта тўланади, натура маҳсулотлари эса омборга тушганига қараб бериб борилади.

Колхознинг йиллик ҳисоботи тасдиқлангандан кейин кечи билан бир ой муддат ичида колхозчилар билан узил-кесил ҳисоб-китоб қилинади.

31. Колхоз правлениеси ушбу Уставга амал қилиб, меҳнатга ҳақ тўлаш ва ички хўжалик ҳисоби тўғрисида Низомлар ишлаб чиқади, бу Низомлар колхозчиларнинг умумий йиғилишида тасдиқланади.

32. Колхоздаги ҳамма ишлар хавфсизлик техникаси юзасидан белгиланган қоидаларга ҳамда ишлаб чиқариш санитарияси талабларига риоя қилинган ҳолда бажарилади.

Колхоз хавфсизлик техникаси, ишлаб чиқариш санитариясига тааллуқли тадбирларни ўтказиш, махсус жомакорлар, махсус пойафзал ва иҳота мосламалари харид қилиб, уларни белгиланган нормалар асосида колхозчиларга бериш ёки сотиш учун зарур маблағларни ажратади.

33. Колхоз аъзоси бўлган аёллар ҳомиладорлик ва туғиш отпускалари олиш ҳуқуқига эгадирлар; ҳомиладор аёлларга енгилроқ иш берилади; эмизикли боласи бўлган аёлларга болаларини ўз вақтида эмизишлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилади, уларга қўшимча отпускалар берилиши мумкин.

34. Ишлаб чиқаришда юксак натижаларга эришганлик, рационализаторлик таклифлари ишлаб чиққанлик ва жорий этганлик, жамоат маблағларини тежаб қолганлик, колхоз ишлаб чиқаришида узоқ йиллар бенуқсон ишлаганлик учун ва колхоз олдидаги бошқа хизматлар учун колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши ёки правление колхозчиларни рағбатлантиришнинг қуйидаги чораларини кўради:

ташаккур эълон қилиш;

мукофот бериш, қимматли совға билан тақдирлаш;

фахрий ёрлиқ билан мукофотлаш;

Ҳурмат тахтасига ёки Ҳурмат китобига ёзиш;

Колхоз тасдиқлаган Низомга мувофиқ «Хизмат кўрсатган колхозчи» ва «Фахрий колхозчи» унвонларини бериш.

Колхоз аъзолари умумий йиғилишининг хоҳиши билан рағбатлантиришнинг бошқа чоралари ҳам белгилаб қўйилиши мумкин.

«Хизмат кўрсатган колхозчи» ва «Фахрий колхозчи» унвонлари колхоз тасдиқлаган Низомга мувофиқ колхоз аъзолари умумий йиғилишининг қарори билан берилади.

35. Меҳнат интизомини ёки колхоз Уставини бузганлиги учун айбдор шахсларга нисбатан колхозчилар умумий йиғилиши ёки колхоз правлениеси қуйидаги жазо чораларини қўлланиши мумкин:

танбеҳ бериш;

ҳайфсан эълон қилиш;

қаттиқ ҳайфсан эълон қилиш;

уч ой муддатгача кам ҳақ тўланадиган ишга кўчириб қўйиш;

эгаллаб турган вазифасидан бўшатиш;

колхоз аъзолигидан чиқариш тўғрисида огоҳлантириш.

Колхоз аъзолигидан чиқариш меҳнат интизомини ёки колхоз Уставини муттасил бузувчи шахсларга нисбатангина, уларга бошқа жазо чоралари кўрилгандан кейин энг охирги чора сифатида қўлланилиши мумкин. Колхозчилар умумий йиғилишини колхоз аъзолигидан чиқариш ҳақидаги қарори устидан меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетига шикоят қилиниши мумкин.

Колхоз аъзолигидан чиқарилган шахслар колхоз аъзосининг ушбу Уставда белгиланган ҳуқуқларидан маҳрум бўладилар.

Колхоз раисига ва ревизия комиссиясининг раисига, правление аъзолари ва ревизия комиссиясининг аъзоларига жазони колхозчиларнинг умумий йиғилиши, бош (катта) мутахассисларга, бош бухгалтерга ва ишлаб чиқариш бўлинмаларининг раҳбарларига эса умумий йиғилиш ёки колхоз правлениеси бериши мумкин.

VII. КОЛХОЗНИНГ ЯЛПИ МАҲСУЛОТИ ВА ДАРОМАДЛАРИНИ ТАҚСИМЛАШ

36. Даромадларни тақсимлаш вақтида жамғариш билан истеъмолни бир-бирига тўғри боғлаш, ишлаб чиқариш, эҳтиёт фонди ва маданий-маиший ижтимоий фондларнинг муттасил ўсиб бориши, колхозчилар турмуш даражасининг ошиши таъмин этилмоғи керак.

Колхоз етиштирган ялпи маҳсулотдан шу маҳсулотни етиштиришга қилинган моддий сарфлар (асосий фондларнинг амортизацияси, уруғлик, ем-хашак, ўғит, нефть маҳсулотлари сарфи, жорий ремонт харажатлари ва шу каби бошқа харажатлар) қопланади.

Олинган ялпи даромад ҳисобига колхоз меҳнат ҳақи фонди тузади.

Колхоз соф даромаддан қуйидагилар учун фойдаланади:

давлатга солиқларни тўлаш ва пул тўловларини топшириш;

асосий ва оборот фондларини кўпайтириш;

маданий-маиший фондни, социал таъминот ва колхозчиларга моддий ёрдам фондини тузиш;

колхозчилар ва мутахассисларни моддий рағбатлантириш;

резерв фондини тузиш ва тўлдириш ҳамда бошқа хил мақсадлар учун.

Асосий ва оборот фондларни кўпайтириш учун маблағлар ажратиш мажбурийдир; ажратмаларнинг миқдори ҳар йили жамоат ишлаб чиқаришини янада узлуксиз юксалтиришни таъминлаш мақсадида қанча маблағ керак бўлишига қараб белгиланади.

37. Колхоз деҳқончилик ва чорвачиликда етиштирилган натура маҳсулотларидан:

эҳтиёжни тўла таъминлайдиган миқдорда уруғлик фонди тузади;

давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планини бажаради, натура ҳолида олинган қарзларни қайтариб беради, колхозчиларга бериш ёки сотиш учун дон ва бошқа маҳсулотлардан натура фонди тузади ҳамда имкони бўлган тақдирда давлатга пландан ташқари дон ва бошқа керакли маҳсулотлар сотади;

жамоат чорва моллари ва паррандалари учун бир йиллик эҳтиёж миқдорида ем-хашак ажратади, шунингдек, колхозчиларга бериш ёки сотиш учун ем-хашак ажратади;

уруғлик, ем ва озиқ-овқатдан эҳтиёт фондлар ва иккинчи йилга ўтувчи фондлар ташкил қилади;

умумий овқатланишга, болалар муассасаларини ҳамда етим болаларни таъминлашга маҳсулотлар ажратади ва пенсионерларга, инвалидларга, колхознинг муҳтож аъзоларига ёрдам кўрсатиш учун маҳсулотлар ва ем-хашакнинг бир қисмини ажратиб қўяди.

Колхоз маҳсулотининг қолган қисмини матлубот кооперациясига сотади, колхоз бозорига чиқариб сотади ёхуд ўз хоҳиши билан бошқа эҳтиёжлар учун ишлатади.

38. Маҳсулотларни сотишдан ва бошқа манбалардан тушган пул маблағларидан колхоз биринчи галда меҳнат юзасидан колхозчилар билан ҳисоб-китоб қилиш, бошқа ишлаб чиқариш харажатларини қоплаш, давлатга тўловларини тўлаш ва пул қарзларини қайтариб бериш, колхознинг ижтимоий фондларини тузиш ва тўлдириш учун фойдаланади.

VIII. КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ СОЦИАЛ ТАЪМИНОТИ

39. Амалдаги қонунларга мувофиқ колхоз аъзолари колхозчилар социал таъминотининг марказлашган иттифоқ фонди маблағлари ҳисобидан қарилик, инвалидлик пенсияси, боқувчисидан ажралиб қолганлик учун бериладиган пенсия, аёллар эса бундан ташқари, ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари оладилар.

40. Колхоз умумий йиғилишининг қарорига биноан, ўз маблағларидан колхоз аъзоларига меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлик нафақаси тўлаши, санаторий ва дам олиш уйларига колхозчилар учун путевкалар сотиб олиши ҳамда социал страхованиенинг бошқа турдаги ёрдамларини бериши, шунингдек колхозчилар учун белгиланган ҳамма турдаги пенсияларга пул қўшиб бериши мумкин.

Колхоз ўзининг меҳнатга лаёқатсиз ва пенсия ҳамда нафақа олмайдиган аъзоларига ўз маблағлари ҳисобидан моддий ёрдам беради. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан колхозда ва колхозлараро санаторийлар, дам олиш уйлари, пионер лагерлари ва кексалар ҳамда инвалидлар учун уйлар қуришга маблағ ажратиши мумкин.

IX. МАДАНИЯТ, ТУРМУШ, ОБОДОНЧИЛИК

41. Колхоз колхозчилар турмушининг маданий-маиший шароитларини ҳам яхшилаш чораларини кўради.

Шу мақсадда колхоз:

колхоз клублари, кутубхоналар ва бошқа маданий-оқартув муассасалари қуради ҳамда жиҳозлайди, физкультура ва спортни ривожлантиришга ёрдам беради, болалар боғчалари ва яслилари ташкил этади;

болаларни тўғри тарбиялашда ота-оналарга ва мактабга кўмаклашади, мактаб билан мустаҳкам алоқада бўлади, болаларнинг ишлаб чиқариш таълимини уюштиришда халқ маорифи органларига кўмаклашади, мактабларга ер участкалари, техника, уруғлик, ўғит ва транспорт бериб туради, мактабларни тамомлаб чиққан болаларни колхозда ишга жойлаштиришни таъминлайди;

колхоз аъзоларининг ишлаб чиқариш малакасини ва маданий-техникавий савиясини ошириш ҳақида ғамхўрлик қилади; колхозчиларни белгиланган тартибда олий ва ўрта махсус ўқув юртларига, ҳунар-техника билим юртлари ва мактабларига, малака ошириш курсларига юборади; сиртдан ўқиётган колхозчиларга шароит яратиб беради;

зарур бўлган тақдирда колхозчилар учун умумий овқатланишни ташкил этади;

колхозда даволаш ва профилактика тадбирларини ўтказишда соғлиқни сақлаш органларига ёрдам беради, беморларни шифохоналарга олиб бориш учун колхоз аъзоларига бепул ва зудлик билан транспорт беради;

колхоздаги аҳоли яшайдиган пунктларни ва колхозчиларнинг уйларини ободонлаштиради, электрлаштиради ва радиолаштиради; уй-жойлар қуриш ва ремонт қилишда колхозчиларга колхозда белгилаб қўйилган тартибга мувофиқ ёрдам бериб туради, шунингдек колхозда ишлаб турган ва уй-жойга муҳтож бўлган мутахассисларга уй-жой беради.

X. КОЛХОЗЧИ ОИЛАСИ (КОЛХОЗ ХОНАДОНИ)НИНГ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИГИ

42. Колхозчи оиласи (колхоз хонадони)да уй-жой, хўжалик иморатлари, маҳсулдор чорва моллар, парранда, асаларилар бўлиши ҳамда томорқа участкасидаги ишларни бажариш учун майда қишлоқ хўжалик асбобларидан иборат шахсий мулк бўлиши мумкин.

Полиз, боғ ва бошқа эҳтиёжлар учун колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг фойдаланувига иморатлар банд қилган ерни ҳам қўшиб ҳисоблаганда 0,50 гектаргача миқдорда, суғориладиган ерларда эса 0,20 гектаргача миқдорда томорқа участкаси берилади.

Томорқа участкасининг миқдори белгиланган нормалар чегарасида колхоз Уставида белгилаб қўйилади. Шу билан бирга, илгари амалда бўлиб келган қишлоқ хўжалик артели Уставига мувофиқ белгиланган мавжуд томорқа участкаларининг миқдори сақлаб қолиниши мумкин.

Қишлоқда аҳоли яшайдиган пунктлар ғуж қилиб қурилаётган тақдирда, колхоз колхозчиларга уларнинг уй-жойлари (квартиралари) атрофидан камроқ миқдорда томорқа участкалари ажратиб, ер участкасининг қолган қисмини аҳоли яшайдиган пунктдаги турар-жой зонасининг ташқарисидан беради. Бунда колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг фойдаланувига ажратилган ялпи ер майдони колхоз Уставида назарда тутилган томорқа участкаси миқдоридан ошиб кетмаслиги шарт.

Оила (колхоз хонадони)нинг барча аъзолари қарилиги ёки инвалидлиги орқасида меҳнатга лаёқатсиз бўлса, оила (колхоз хонадони)нинг бирдан бир меҳнатга лаёқатли аъзоси муддатли ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилган, ёхуд сайлаб қўйиладиган лавозимга сайланган, ёки ўқишга кирган, колхознинг розилиги билан вақтинча бошқа ишга ўтиб кетган бўлса, ё бўлмаса оила (колхоз хонадони) составида фақат вояга етмаганлар қолган бўлса, бундай ҳолларда колхозчилар оилалари (колхоз хонадонлари)нинг колхоз томонидан белгилаб қўйилган миқдордаги томорқа участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи сақлаб қолинади. Бошқа ҳамма ҳолларда томорқа участкасини сақлаб қолиш масаласини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши ҳал қилади.

Томорқа участкаси бошқа шахсларнинг фойдаланувига топширилиши ёки ёлланма меҳнатдан фойдаланган ҳолда ишланиши мумкин эмас.

Колхоз правлениеси томорқа участкаларини ишлашда колхоз томонидан белгиланган тартибда колхозчиларга ёрдам кўрсатади; бундай ёрдам биринчи галда ўз составида меҳнатга лаёқатли кишилар бўлмаган оилаларга кўрсатилади.

Колхоз правлениеси томорқа участкаларининг белгиланган миқдорда бўлишига риоя этилишини муттасил контроль қилиб бориши лозим. Томорқа участкаларининг миқдори ўзбошимчалик билан кўпайтириб олинган тақдирда бундай участкаларнинг белгиланган нормадан ошиб кетган қисмини правление тортиб олади, шу участкаларда етиштирилган ҳосилни колхозга топшириб, ғайриқонуний йўл билан фойдаланиш вақтида қилинган чиқимларни қайтариб бермайди.

43. Колхозчи оиласи (колхоз хонадони) бир ёшгача бузоғи билан битта сигирга ҳамда 2 ёшликка қадар бир бош ёш қорамолга, уч ойликкача болалари билан битта урғочи чўчқага ёки бўрдоқига боқилаётган иккита чўчқага, бирга қўшиб ҳисоблаганда 10 тагача қўй ва эчкига, асалари уясига, паррандалар ва қуёнларга эга бўлиши мумкин.

Миллий хусусиятларни ва маҳаллий шароитни ҳисобга олган ҳолда колхозчи оиласи (колхоз хонадони)нинг шахсий мулкида боқиладиган моллар нормаси кўпайтирилишига, бир турдаги молларнинг иккинчи турдаги моллар билан алмаштирилишига иттифоқдош республика Министрлар Советининг қарори билан йўл қўйилади.

Колхозчи оиласи (колхоз хонадони) белгиланган норма доирасида эга бўлиши мумкин бўлган молларнинг миқдори ва турлари колхоз Уставида белгилаб қўйилади.

Колхоз правлениеси мол сотиб олишда, зооветеринария хизмати кўрсатишда ҳамда молларни ем-хашак ва яйловлар билан таъминлашда колхозчиларга ёрдам беради.

Уставда белгиланган нормалардан ортиқча мол боқиш ман этилади.

Томорқа участкасининг миқдорини ва колхозчи оиласи (колхоз хонадони) боқиши мумкин бўлган моллар сонини оила аъзоларининг нуфузи ва уларнинг ўз меҳнати билан колхоз жамоат хўжалигида қандай қатнашаётганини ҳисобга олган ҳолда колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилайди.

44. Колхоз колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан, қишлоқ жойларда ишлаб ва колхоз территориясида истиқомат қилиб турган ўқитувчиларга, врачларга ва бошқа мутахассисларга томорқа ер участкалари беради. Колхоз территориясида истиқомат қилувчи ишчилар, хизматчилар, пенсионерлар ва инвалидларга, бўш турган томорқа участкалари мавжуд бўлган тақдирда, колхозчилар умумий йиғилишининг қарорига биноан томорқа участкалари берилиши мумкин.

Колхоз мазкур шахсларнинг ўз моллари учун яйловлардан белгиланган тартибда фойдаланишларига ҳам ижозат бериши мумкин.

XI. КОЛХОЗНИНГ БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИ ВА РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИ

45. Колхознинг ишлари кенг демократия асосида, колхоз ҳаётига доир ҳамма масалаларни ҳал қилишда колхозчиларнинг актив иштироки билан идора қилинади.

Колхоз ишларини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши, йиғилишлар ўртасидаги даврда эса колхоз правлениеси идора қилади.

46. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши колхозни идора қилувчи олий органдир.

Умумий йиғилиш:

колхоз Уставини қабул қилади, унга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритади;

колхоз правлениесини, раисини ва колхоз ревизия комиссиясини сайлайди;

колхоз аъзолигига қабул қилиш ҳақида правление қарорларини тасдиқлайди ҳамда колхозчиларни колхоз аъзолигидан чиқариш масаласини ҳал қилади;

колхознинг ички тартиб-қоидаларини, меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги Низомларни ва ички хўжалик ҳисоби ҳақидаги Низомларни қабул қилади;

колхознинг ташкилий-хўжалик, перспектив ва йиллик ишлаб чиқариш-молиявий планларини тасдиқлайди;

колхоз правлениеси ва ревизия комиссиясининг иш фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайди;

колхознинг йиллик ҳисоботини ҳамда натура ва пул фондларининг миқдорини тасдиқлайди;

колхоз правлениесининг колхознинг бош (старший) мутахассислари ва бош бухгалтерини тайинлаш ҳамда ишдан озод қилиш ҳақидаги қарорларини тасдиқлайди;

колхознинг колхозлараро ва давлат-колхоз корхоналари ҳамда ташкилотларида иштирок этиши, унинг уюшмалар, союзларга аъзо бўлиб кириши ҳақидаги, колхозни бошқа колхоз билан қўшиш ёки ундан ажратиш ҳақидаги масалаларни ҳал қилади. Колхоз правлениесининг юқорида кўрсатилган масалаларга тааллуқли қарорлари колхозчилар умумий йиғилиши тасдиғидан ўтмагунча ҳақиқий деб ҳисобланмайди.

Колхозчилар умумий йиғилиши колхоз фаолиятига доир бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқади.

47. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилишини колхоз правлениеси йилига камида тўрт марта чақиради. Колхоз аъзоларининг камида учдан бир қисми талаб қилган тақдирда ҳам колхоз правлениеси колхозчилар умумий йиғилишини чақиришга мажбурдир.

Йиғилишда колхоз ҳамма аъзоларининг камида учдан икки қисми қатнашган тақдирдагина умумий мажлис масалаларни ҳал қилиш ваколатига эга бўлади.

Колхозчилар умумий йиғилишида қарорлар оддий кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

Колхоз правлениеси умумий йиғилиш чақирилиши ҳақида колхозчиларга камида етти кун аввал маълум қилади.

48. Колхоз аъзоларининг умумий йиғилишларини чақириш қийин бўлган йирик колхозларда умумий йиғилишга тааллуқли масалаларни ҳал қилмоқ учун вакилларнинг йиғилишлари чақирилиши мумкин.

Вакиллар колхозчиларнинг бригадалардаги ва колхознинг бошқа бўлинмаларидаги йиғилишларида сайланади. Вакиллар юбориш нормасини ва уларни сайлаш тартибини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилаб қўяди.

Барча вакилларнинг камида тўртдан уч қисми қатнашган тақдирдагина вакиллар йиғилиши масалаларини ҳал қилишга ваколатлидир.

49. Колхоз правлениеси ижро этувчи—фармойиш берувчи орган бўлиб, колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши олдида жавоб беради ҳамда колхознинг бутун ташкилий, ишлаб чиқариш-молиявий, маданий-маиший ва тарбиявий ишларига раҳбарлик қилиб туради.

Колхоз правлениеси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш планларининг бажарилишини ташкил қилади, моддий маблағларини ва пул маблағларини омилкорлик билан эҳтиётлаб сарфлайди, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўради.

Колхоз правлениеси ўз фаолиятида доимо колхоздаги кенг активга таянади, жамоат ишлаб чиқаришини ташкил этишни такомиллаштириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш борасида колхоз аъзоларининг ижодий ташаббускорлигини ривожлантиради ва қўллаб-қувватлайди, колхозчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилади, уларнинг илтимослари ва таклифларини кўриб чиқишга сезгирлик ва эътибор билан қарайди.

Колхоз правлениеси уч йил муддатга сайлаб қўйилади. Колхоз правлениеси ўз фаолияти ҳақида ҳар йили колхозчилар умумий йиғилиши олдида ҳисоб бериб туради.

Колхоз правлениесининг мажлислари заруратга қараб, лекин камида ойида бир марта чақирилади; мажлисда правление аъзоларининг камида тўртдан уч қисми қатнашган тақдирдагина правление масалаларни ҳал қилишга ваколатлидир.

Правление қарорлари оддий кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

50. Колхозчилар умумий йиғилиши уч йил муддат билан колхоз раисини сайлайди. Колхоз раиси айни вақтда колхоз правлениесининг раиси ҳам ҳисобланади.

Колхоз раиси колхоз фаолиятига кундалик раҳбарликни амалга оширади, умумий йиғилиш ва правление қарорларининг бажарилишини таъминлайди, давлат органлари ҳамда бошқа муассаса ва ташкилотлар билан иш кўрганда колхоз номидан вакил бўлиб қатнашади.

Колхоз правлениеси ўз составидан колхоз раисининг бир-икки ўринбосарини сайлайди.

Ишончни оқламаган колхоз раиси ва правление аъзолари колхоз аъзолари умумий йиғилишининг қарори билан муддатидан олдин чақириб олинишлари мумкин.

51. Колхоз правлениеси бош бухгалтерни колхоз аъзолари орасидан тайинлайди ёки меҳнат шартномаси асосида ишга қабул қилади.

Бош бухгалтер колхозда ҳисоб ва ҳисоботни ташкил этади, пул маблағлари ва моддий бойликларнинг тўла сақланиши ҳамда тўғри сарфланиши устидан кун сайин контроль қилиб боради. Бош бухгалтер колхоз раиси билан бирга колхознинг йиллик ҳисоботини ҳамда пул маблағлари билан моддий бойликларнинг кирим-чиқимига тааллуқли ҳужжатларни имзолайди.

52. Колхоз фаолиятининг айрим тармоқларига раҳбарлик қилиш учун колхоз правлениеси мутахассисларни колхоз аъзолари орасидан тайинлайди ёки меҳнат шартномаси асосида ишга қабул қилади.

Бош (старший) мутахассислар ўзлари раҳбарлик қилаётган тармоқнинг аҳволи учун жавоб берадилар ва ишлаб чиқариш-молия планининг бажарилишини ташкил этадилар. Ўз қўл остидаги соҳага тааллуқли масалалар бўйича бош (старший) мутахассисларнинг берадиган кўрсатмалари колхоз аъзолари учун, шунингдек колхознинг мансабдор шахслари учун мажбурийдир.

53. Жамоат ишлаб чиқаришини бошқаришда колхоз аъзоларининг кенгроқ қўламда иштирок қилмоқлари учун бригадаларда ва колхоздаги бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларида колхозчиларнинг йиғилишлари чақирилади.

Бригада (бўлинма) колхозчиларининг йиғилиши:

бригада бошлиғини (бўлинма раҳбарини) сайлайди, уни кейинчалик колхоз правлениеси тасдиқлайди;

план топшириғини, бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари)нинг иш тўғрисидаги ҳисоботларини ва ишлаб чиқариш фаолиятига тааллуқли бошқа масалаларни кўриб чиқади;

меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тадбирларини муҳокама қилади, рағбатлантириш ва жазо бериш чоралари тўғрисидаги таклифларни колхоз правлениеси муҳокамасига киритади.

Йиғилишни ишлаб чиқариш бўлинмасининг раҳбари, колхоз правлениеси ёки раиси чақиради.

Йиғилишда бригада (бўлинма) кенгаши сайланиши мумкин. Тегишли бўлинманинг раҳбари кенгаш раиси ҳисобланади. Кенгашнинг ҳуқуқлари ҳамда вазифаларини колхоз правлениеси белгилаб беради.

Бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари)нинг ишлаб чиқариш фаолиятига тааллуқли фармойишлари шу бўлинмада ишлаб турган ҳамма колхозчилар учун мажбурийдир. Бригада бошлиғи (бўлинма раҳбари) ўз ишида правлениега ва колхоз раисига бўйсунади, махсус масалаларда эса бош (старший) мутахассисларга ҳам бўйсунади.

54. Колхоз правлениеси ва мансабдор шахсларнинг хўжалик ва молиявий фаолиятини контроль қилмоқ учун уч йил муддатга ревизия комиссияси сайлаб қўйилади. Ревизия комиссияси ўз составидан раис сайлаб олади.

Ревизия комиссияси колхоз Устави ва амалдаги қонунлар асосида иш олиб боради, колхоз аъзоларининг умумий йиғилишига ҳисоб бериб туради ҳамда колхоз Уставига риоя қилиниши, колхоз мулкининг тўла сақланиши, шартномалар ва хўжалик операцияларининг қонуний бўлиши, пул маблағлари ва моддий бойликларнинг сарфланиши, ҳисоб, ҳисобот ва колхозчилар билан ҳисоб-китоблар тўғри бўлиши, шунингдек колхозчилардан тушган шикоят ва аризаларнинг колхоз правлениеси ва мансабдор шахслар томонидан ўз вақтида кўриб чиқилиши устидан контроллик қилади.

Ревизия комиссияси колхознинг хўжалик-молиявий фаолиятини йилига камида 2 марта ревизия қилади, бригадалар ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларининг ишлаб чиқариш фаолиятини вақти-вақти билан текшириб туради ҳамда колхознинг йиллик ҳисоботи юзасидан ўз хулосасини беради. Ревизия актларини колхозчиларнинг умумий йиғилиши тасдиқлаши шарт.

55. Ревизия комиссияси текшириш учун зарур ҳужжатларни колхознинг мансабдор шахслари ва аъзоларидан талаб қилиб олишга, колхознинг омборларини ҳамда бошқа биноларини ва корхоналарини текшириб кўришга, умумий йиғилиш ва колхоз правлениеси муҳокамасига таклифлар киритишга ҳақлидир.

Ревизия комиссиясининг таклифлари навбатдаги умумий йиғилишда, колхоз правлениесига ҳавола қилинган таклифлар эса 10 кун мобайнида қараб чиқилади.

56. Правлениени, колхоз раисини ва ревизия комиссиясини сайлаш колхозчилар умумий йиғилишининг хоҳишига кўра очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади.

Правление ва ревизия комиссияси аъзоларининг сонини колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши белгилайди.

57. Колхозда иқтисодий кенгаш ёки иқтисодий анализ бюроси, маданий-маиший комиссия, ўзаро ёрдам кассаси ва жамоатчилик асосларида ишлайдиган бошқа ташкилотлар тузилиши мумкин.

58. Колхозчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни ижтимоий ҳаётга жалб этиш, социалистик мусобақани авж олдириш борасида партия ташкилоти раҳбарлигида иш олиб борувчи жамоат ташкилотларининг фаолияти муваффақиятли бўлмоғи учун колхоз зарур шарт-шароитларни яратиб беради.

XII. КОЛХОЗ УСТАВИНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ВА РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ

59. Намунали Устав асосида колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши қабул қилган колхоз Устави рўйхатдан ўтказиш учун меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетига тақдим этилади. Шундан сўнг колхоз Уставига ўзгартириш ва қўшимчалар ҳам худди шу тартибда киритилади.

60. Колхознинг рўйхатдан ўтказилган Устави колхоз правлениесида, район қишлоқ хўжалик органида ва меҳнаткашлар депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетида сақланади.

61. Колхоз ўз фаолиятида колхоз Уставига бўйсунади ва амалдаги қонунлар асосида иш олиб боради.

Социалистик корхона ҳисобланган колхоз юридик шахс ҳуқуқларидан фойдаланади, ўз муҳри ва байроғига эга бўлади.

ТАЖРИБА ВА ТАШАББУС

ТЕХНИКА — ТАЯНЧИМИЗ

● ПАХТАЧИЛИКДАН 3 МИЛЛИОН 798 МИНГ СЎМ СОФ ФОЙДА.

◆ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ РЕНТАБЕЛЛИ ДАРАЖАСИ 55 ПРОЦЕНТГА ЕТДИ.

● БУ ЙИЛ ҲОСИЛНИНГ 90 ПРОЦЕНТИ МАШИНАДА ТЕРИЛАДИ

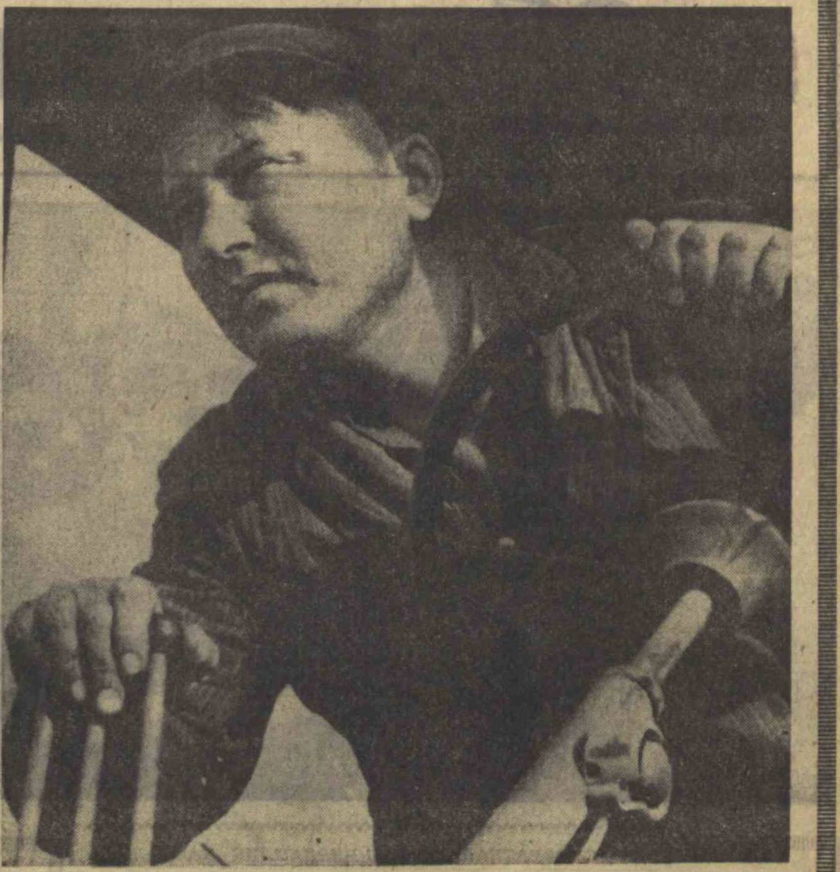

Совхознинг 3-бўлими механизаторлари чигит экишни тез ва сифатли туаллаш учун курашни қизғин давом эттиришяпти. Ислом Сулаймонов бошлиқ 1-бригада коллективи ҳар куни 30 гектар майдонга «оқ олтин» уруғи қадаяпти. Суратларда: (юқорида) бригаданинг илғор механизатори Д. Эбулисов. У ҳар куни 9-10 гектар майдонга сифатли қилиб чигит экяпти. Пастда эса бригада бошлиғи И. Сулаймонов (чапда) ва бўлим агрономи Н. Котлев бригада даласида.

А. Тўраев фотолари.

Пахтачилик нозик иш. Уни маромида, бир текис амалга оширмаган деҳқон панд еб қолади. Шундай кезлар бўладики, уч кунлик ишни бир кунда бажаришга тўғри келади. Вақтни қўлдан бой берган деҳқон ютқазади. Ҳозир пахтакорнинг ана шундай тиғиз кунлари. Чигит экишнинг қизғин даври. Катта-ю кичик енг шимариб далага чиққан.

Бу йил ер намга тўйди. Чигит айни амал оладиган вақтида ерга тушяпти. У тез униб чиқади, ғўза яшнаб ўсади. Экишдан кейинги ишлар ўнғай кўчади. Ғўза қатор ораларини юмшатишни барвақт бошлаб ва экинни яхши парвариш қилиб, пахтадан мўл ҳосил етиштирамиз.

Ўтган йили ҳам шундай қилган эдик. 5700 гектар майдоннинг ҳар гектаридан салкам 32 центнердан ҳосил олинди. Бу, пландагидан 4 центнер кўп. Давлатга пландаги 15900 тонна ўрнига 18176 тонна «оқ олтин» сотдик. План 30 иш кунида бажарилди. Бултур 14 минг тонна пахта бункерлардан тўкилди. Бу, ялпи ҳосилнинг 77 процентини ташкил этади.

Совхозимиз мана, ўн йилдирки, пахтачиликдан фойда олмоқда, унинг рентабеллик даражаси тобора ошяпти. 1968 йили совхозимизнинг рентабеллик даражаси 55 процентга етди. Бу, республикада энг юқори кўрсаткич ҳисобланади. Бунинг боиси шуки, пахтанинг таннархи йил сайин камайиб бормоқда. 1962 йили 967 минг сўм соф фойда олган бўлсак, бу кўрсаткич ўтган йили 3 миллион 798 минг сўмга етди. Бу, пландагидан 1 миллион 436 минг сўм кўп.

Мамлакатга аъло сифатли пахта керак. Айниқса машина бункеридан ағдарилган пахта саноат стандартига жавоб бериши шарт. Биз бу соҳада ҳам яхши натижага эришяпмиз. 1968 йилда топширилган пахтанинг 80 проценти биринчи сортга қабул қилинди ва шу ҳисобдан 234 минг сўм фойда кўрдик.

Содиқжон Каримов, Абдурасул Абдуолимов ўртоқлар раҳбарлик қилган бўлимларда гектаридан 34-35 центнердан ортиқ ҳосил олинди. Бу бўлимларда ялпи ҳосилнинг 80 проценти машиналар ёрдамида териб олинди. Ҳар бир ишчи йилнинг охирида асосий иш ҳақининг бир сўми ҳисобига 52 тийиндан қўшимча ҳақ олди. Н. Турсунов бригадаси совхозда рекорд кўрсаткичга эришди. Ҳосилдорликни гектар бошига 38 центнерга етказди. Абдумўмин Қамчиев бригадаси гектаридан 37,6 центнердан пахта олди.

Қўлга киритилган ютуқларни бу йил янада мустаҳкамлаймиз. Машиналардан тағин ҳам яхшироқ фойдаланишга ҳаракат қиламиз. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига оширилган мажбурият қабул қилдик. 5720 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» олишга аҳд қилдик. Бу осон иш эмаслигини яхши биламиз. Лекин қудратли техника билан қуролланган коллективимиз учун бу амалга ошириш мумкин бўлган ишдир. Совхозимизда бутун куч, техника воситалари шу мақсадга қаратиляпти, барча резервлар ишга солинмоқда.

Бултур кузда пахта майдонининг 85 проценти чуқур шудгор қилинган эди. Ҳар гектар ерга ҳайдаш олдидан 300 килограммдан фосфорли ўғит солинган. Кузги-қишки тадбирлар кўнгилдагидек ўтказилди. Мавжуд техника кўкламга яхши тайёрланди. Ремонтдан чиққан машиналар комиссия кўригидан ўтказилди ва синаб кўрилди. Камчиликлар зудлик билан бартараф этилди.

Экиш агрегатлари экипажларининг аъзолари махсус курсларда ўқитилди. Бу ишга агрономлар, мутахассислар жалб қилинди. Механизаторларга чигит экиш, аниқ квадратлар ҳосил қилиш, сеялкани тез ва яхши созлаш ўргатилди. Далада амалий машғулотлар ўтказилди. Қисқаси, экиш олди ишларини пухта бажардик. Пахта майдонининг ҳаммаси бороналанди. Ернинг паст-баландини ҳам яхшилаб текисладик. Тупроқ меъёрига етказиб ишланди. Далалар бегона ўт илдизларидан, ғўзапоя қолдиқларидан тозаланди. Чигит экиш ва уни қийғос ундириб олиш билан боғлиқ бўлган барча ишлар барвақт бажарилди.

Мана, ҳозир чигит экиш қизғин давом эттириляпти. Бу иш ернинг етилишига қараб табақалаштириб ўтказилмоқда. Тупроқдаги иссиқлик ҳарорати нормал даражага етган карталаргагина уруғ ташлаяпмиз. Экишни уюшқоқлик билан қисқа муддатда туаллаш тадбирларини белгиладик. Иш графиклари тузилди. Универсалчи ҳам, сеялкачи ҳам мэҳтал бўлиб турмаяпти. Чигит ва ёнилғи вақтида етказиб бериляпти.

Ўтган йили совхозимиз далаларида 80 дан ортиқ экиш агрегати ишлаган эди. Бу йил уларнинг сонини 100 тага етказдик. Ҳар бир экиш агрегати учун кунлик норма белгиладик. Белгиланган 6 гектар нормани сон ва сифат кўрсаткичлари бўйича ошириб бажарган агрегат экипажи аъзолари рағбатлантириб бориладн. 8 гектар майдонга сифатли қилиб чигит экқан агрегат экипажи аъзоларига 15 процент, 8 гектардан кўпроқ майдонга сифатли қилиб чигит экқан агрегат экипаж аъзоларига эса 20 процентгача қўшимча ҳақ бериладн.

Техника — бу мўъжиза. Лекин унга техника қарови яхши йўлга қўйилмаса тезда ишдан чиқиб қолади. Экиш палласида сеялканинг тўхтаб қолиши ишнинг белига тепади. Биз ана шуни ҳисобга олиб, дала бошида техника ёрдами кўрсатишни йўлга қўйдик. Марказий устахона икки сменада ишлаб турибди, зарур бўлган эҳтиёт қисмларни тайёрлаб бермоқда. Бундан ташқари, 6 та пахтачилик бўлимининг ҳаммасида кўчма устахона ташкил қилдик. Малакали слесарь, токарь, механик ва инженерлар экишда банд бўлган техникага даланинг ўзида ёрдам кўрсатмоқдалар.

Иш конвейер усулида ташкил қилинган. Ҳар ким ўз ишини билади. Вазифалар тўғри тақсимланган. Биз ерни экишга тайёрлашга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Боронадан чиққан ер грейдер ёрдамида яхшилаб текисланяпти. Совхозимизда 25 та универсал грейдер бор. Улар карта четларини ҳам текислай олади. Ер кўнгилдагидек текислангач, 12-15 сантиметр чуқурликда юмшатиляпти. Сўнг мола босилиб, чигит экиляпти. Биз чигит экишдан бошқа барча ишларни асосан кечаси бажаряпмиз, кундузи эса чигит экиляпти. Экиш агрегатлари экипажларининг аъзолари кечаси дам олишади. Кўчма устахона мутахассислари кундузи ишлаган техникани кечқурун созлаб қўядилар.

Ўтган йили пахта майдонининг саксон процентига чигит экиш билан бир вақтда ўғит солинган эди. Бу йил барча майдонга чигит экиш билан бир вақтда ўғит солишга қарор қилдик. Экиш агрегатлари шунга мослаштирилди. Гектарига 100-150 килограммдан азотли ва фосфорли ўғит солиняпти. Ерга аввал ўғит, сўнг унинг ёнига чигит тушяпти. Бунда чигит тез амал қилади, ниҳол бақувват ва соғлом бўлади. Совхозимизда бу фойдали усулнинг жорий қилинганига уч йил бўлди.

Тажриба қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг тарқалмаслиги учун олдиндан тегишли чораларни кўриб қўйиш фойдали эканлигини кўрсатди. Ҳар йилгидек бу йил ҳам бу тадбирни кенг амалга оширмоқдамиз. Тупроқда қишлаб қолган ҳашаротларнинг тухумини қириб ташлаш мақсадида ҳар гектар ерга 40-50 килограммдан гексохлоран дусти сепилди. Шунингдек, уруғни тайёрлаш ва дорилаш устидан қаттиқ назорат ўрнатилган.

Совхозимиз шароитида уруғни 3,5-4 сантиметр чуқурликка ташлаш керак. Чигит бундан чуқурга тушса, бир текис униб чиқмайди, унинг бир қисми чириб кетади. Бунга экиш агрегатлари экипажларининг аъзолари жавоб берадилар. Серкесак майдонларда чигит юзага тушиб қолиши мумкин. Экишни бошлаган кунимиз ана шундай ҳолат юз берди. Дарҳол бунинг чорасини кўрдик. Экиш агрегатларига уруғ тушадиган жойдаги кесакни суриб ташлайдиган мосламалар ўрнатилди. Кўчатнинг текис чиқишига эришган ва аниқ квадратлар ҳосил қилган экиш агрегатлари экипажларининг аъзоларига қўшимча ҳақ тўланади.

Ҳозир кун сайин кўпроқ майдонга чигит экиляпти. Далада 60 та экиш агрегати ишлаб турибди. Чигит яхши тайёрланган ерларга экиляпти. Ҳар куни ўрта ҳисобда 400 гектар ерга уруғ ташланмоқда. Бу, бизни қаноатлантирмайди, албатта. Экиш суръатини янада ошириб, 500-600 гектарга етказиш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Экиш суръатини ошириш билан бирга, қаторларнинг тўғри, квадратларнинг аниқ бўлишини ҳам таъминлаймиз.

Абдурасул Абдуолимов, Содиқжон Каримов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бўлимлар чигит экишда пешқадамлик қилмоқдалар. Универсалчилардан И. Тиллабоев, Б. Хуршанов, К. Ғаниев, Д. Эбулисов, сеялкачилардан Ж. Болтабоев, Е. Отаматов, Ч. Муродовлар ўз бурчларини садоқат билан ўтамоқдалар.

Совхоз маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари далада ишлаётганлар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилмоқдалар. Дала шийпонлари яхши жиҳозланди. Бу ерда ишчиларни янги меҳнат зафарларига илҳомлантирувчи турли шиорлар, плакатлар бор. Кундалик газеталар келтириб турилади. Механизаторлар, экиш агрегатлари экипажларининг бошқа аъзолари, тунги сменада ишловчилар учун қулай шароит яратилган.

Агитаторлар ҳам ўз ишларини далага кўчирдилар. Улар чигит экиш мавсумига мослаб суҳбатлар ўтказишяпти. Бундай суҳбатларда экиш кампаниясини уюшқоқлик билан якунлаш, ҳозирги шароитда чигитни текис ундириб олиш учун нималар қилиш кераклиги биринчи ўринга қўйилмоқда. Илғор бўлимларга бериш учун кўчма Қизил байроқ, экиш агрегатларининг экипажлари учун эса кўчма вимпел ташкил қилинди. Байроқ ва вимпел билан бирга пул мукофоти ҳам берилади.

Бундан ташқари, экишни биринчи бўлиб тамомлаган бригадалар учун 100 сўм, иккинчи бўлиб тамомлаганлар учун 70 сўм, учинчи бўлиб тамомлаганлар учун эса 50 сўм пул мукофоти белгиланди. Далада ишлаётганлар ҳар куни икки маҳал иссиқ овқат билан таъминланмоқда.

Чигит экишни тез кунда туаллаш учун курашмоқдамиз. Бу йил чигит ҳар йилдагидан бир ҳафта кеч ерга тушяпти. Бунинг устига тез-тез ёмғир ёғиб турибди. Шунинг учун қатқалоқнинг пайдо бўлиш хавфи бор. Биз қатқалоққа қарши кураш мақсадида барча зарур чораларни кўриб қўйдик. 100 комплект қатқалоқ юмшатгич тахт қилиб қўйилган.

Эрта-индин дастлаб экилган майдонлардаги чигит униб чиқиб, яшил квадратлар ҳосил бўлади. Бундай майдонларда дарҳол биринчи парвариш ва озиқлантиришни бошлаб юборамиз. Яганани ҳам барвақт бошлаймиз. Шундай қилсак бу йилги кечикишнинг ўрнини тезроқ қоплаймиз.

Бу йил пахтачилик билан бирга, хўжаликнинг бошқа тармоқларини ҳам янада юксалтирамиз, 2473 тонна дон, 600 тонна гўшт, 2700 тонна сут етиштирамиз. Давлатга 900 тонна сабзавот, 666 тонна полиз экинлари маҳсулоти сотамиз.

Избоскан районидаги Ленин номли колхоз аъзоларининг Ленин номини улуғлаш тўғрисидаги очиқ хатини коллективимиз ўртасида кенг муҳокама қилдик. Избосканликлар дилимиздаги гапларни айтишибди. Хўжалигимиз ҳам Ленин орденини олиш шарафига муяссар бўлганлардан. Совхозимиз коллективи бу йил ҳар қачонгидан ҳам яхшироқ ишлаб, хўжаликнинг ҳамма тармоқларини комплекс ривожлантириш, ялпи ҳосилнинг камида 90 процентини машиналар билан териб олиш учун мардонавор меҳнат қилади.

Б. АБДУРАҲМОНОВ,
Қўрғонтепа районидаги Ленин орденли «Савай» совхозининг директори, республикада хизмат кўрсатган агроном.

Т. БОБОХОНОВ,
совхоз партия комитетининг секретари.

Т. ХОЛИҚОВ,
совхоз бош агрономи.

Н. МАМАЖОНОВ,
совхоз бош инженери.

ТЕАТР ЮБИЛЕЙИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Бу йил республикамиз маданияти фахри — Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри, Муқимий номидаги ўзбек музикали драма ва комедия театри, Тошкентдаги ёш томошабинлар театрлари ўзларининг юбилейларини нишонлайди. Жумладан Ўзбекистонда театр санъатининг қалдирғочларидан бўлган Андижондаги И. Охунбобоев номли ўзбек музикали драма ва комедия театри ҳам ўзининг ярим асрлик тўйини ўтказади. Шу муносабат билан яқинда Ўзбекистон маданият министрлиги қошидаги санъат ишлари Бош бошқармасида йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда Андижон театрининг 50 йиллик тўйини тантанали равишда нишонлаш масаласи муҳокама қилинди. Санъат ишлари Бош бошқармасининг бошлиғи Туроб Тўла бу ҳақда ахборот берди. И. Охунбобоев номли Андижон театрининг директори С. Раҳимов, санъат Бош бошқармасининг театр бўлими мудири Э. Исмоилов юбилей муносабати билан қилинаётган ишлар, чора-тадбирлар ҳақида гапирдилар. Санъатшунослик фанлари доктори М. Раҳмонов, Ўзбекистон халқ шоири Собир Абдулла, СССР халқ артисткаси Лутфихоним Саримсоқова, Ўзбекистон радиосининг ходими М. Қориев, телестудия вакили С. Рўзиматов, Ўзбекистон театр жамияти правлениеси президиуми раисининг ўринбосари Р. Қориев ва бошқа сўзга чиққан ўртоқлар республикамиз маданий ҳаётида катта воқеа бўладиган бу масала юзасидан фикр-мулоҳазаларини баён қилдилар.

К. НАСРИДДИНОВА.

Тахтакўпир районидаги Карл Маркс номли совхоз фақат Қорақалпоғистон Автоном Республикасидагина эмас, балки Ўзбекистондаги йирик чорвачилик хўжаликларидан бири. Совхоз яйловларида 100 мингга яқин қўй ва қўзилар боқиляпти. Хўжалик коллективи баҳорги қўзилатиш кампаниясига яхши тайёргарлик кўрди ва уни уюшқоқлик билан ўтказяпти. Илғор чўпонлар совлиқлардан кўпроқ эгиз қўзи олишга эришяптилар. Биринчи ферманинг бош чўпони Қ. Кенжабоев 600 совлиқнинг ҳар юз бошидан ўрта ҳисобда 145 тадан соғлом қўзи олди. Юқоридаги суратда: Қ. Кенжабоев. Жалғас Камолов «Каракалпакирсовхозстрой»га қарашли Нукус механика-ремонт заводининг илғор электр пайвандчиларидан. У 1 Май шарафига авж олдирилган социалистик мусобақада қатнашиб, смена топшириғини муттасил 130-135 процент бажараётир (пастдаги сурат).

Р. Саидов фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН МЕЪМОРЛАРИНИНГ ҚИШЛОҚҚА ХИЗМАТИ

Ўзбекистон архитекторлари союзининг қишлоқ қурилишида меъморларнинг ролига бағишланган пленуми колхоз қишлоқларида ўз ишини бошлади. Янгийўл районидаги «Ленинизм» ва «Ленин йўли» колхозларининг, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхози ва бошқа колхозларнинг қулай ва кўркам иморатлар қад кўтарган кенг кўчаларида, бош планларга мувофиқ жамоат марказлари, уй-жой массивлари, ишлаб чиқариш зоналари, спорт комплекслари қиёфаланаётган посёлкаларда пленум қатнашчилари лойиҳаларининг сифатига тўлароқ ва чуқурроқ баҳо бердилар, бир қанча ижодий проблемаларни ҳал этиш йўлларини белгиладилар.

Архитекторлар союзи правлениеси раиси Ф. Турсунов доклад қилди «Қишлоқ архитектураси» секциясининг раҳбари А. Маҳкамов, «Ўзгипросельстрой» институтининг бош инженери Д. Антман, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш институтининг профессори П. Татур, Москва «Главсельстройпроект» институтининг бош мутахассиси А. Кондухов ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқди.

Улар қишлоқда меъморлар ижоди учун кенг истиқболлар очилаётганлигини уқтирдилар. Беш йиллик мобайнида республиканинг қишлоқ ва овулларида 14 миллион квадрат метр уй-жой саҳни, 450 минг ўқувчи ўринга мўлжалланган мактаблар, 12 минг ўринга мўлжалланган касалхоналар қуриб битказилиши керак. 750 минг хонадон эса, табиий газ олади.

Ўзбекистон қишлоқ бинокорлари ихтиёрида уй-жойлар, мактаблар, клублар, чойхоналар, касалхоналар, магазинлар, ишлаб чиқариш бинолари ҳамда ҳозирги қишлоққа зарур бошқа бино ва иншоотларнинг хилма-хил типовой лойиҳалари бор.

Ҳозир 660 дан ортиқ колхоз ва совхоз посёлкалари бош планлар олди. Бу планлар аниқ равшан зоналашни, юксак даражада ободонлаштиришни кўзда тутади. Лекин шу жиҳатдан ҳам ҳали жуда кўп иш қилмоқ керак. Кўп қишлоқлар бош план ишлаб берилишини кутиб турибди, планлаштириш усулларини жиддий яхшиламоқ керак.

Пленум лойиҳалаш ишини яхшилашга, мутахассислар тайёрлашни кенгайтиришга ҳамда ўз фаолиятини аҳоли яшайдиган қишлоқ жойларини қайта қуришга бағишловчи архитекторларнинг ижодий ўсишига қаратилган бир қанча конкрет тадбирлар белгилади.

(ЎзТАГ).

ЧИГИТ ЭКИШ КУНДАЛИГИ

1969 йил 23 апрелга бўлган маълумот

(Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — чигит экиш плани (минг гектар ҳисобида), учинчи стун — жами чигит экилган майдон (гектар ҳисобида), тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти, бешинчи стун — шу жумладан бир кунда чигит экилган майдон, олтинчи стун — бир кунда чигит экиш планининг бажарилиш проценти).

Сурхондарё	116,5	68299	58,6	7545	6,5
Наманган	134,9	66703	49,4	7399	5,5
Андижон	184,3	67121	36,4	5504	3
Фарғона	193,7	57527	29,6	9116	4,7
Тошкент	142,1	30829	21,6	5341	3,7
Қашқадарё	94,7	17276	18,2	3562	3,7
Сирдарё	253	31443	12,4	1838	0,7
Бухоро	163,4	13999	8,5	4698	2,9
Самарқанд	172,7	2650	1,5	412	0,2
ҚҚАССР	126,5	29	0,02	—	—
Хоразм	103,7	11	0,01	—	—
Республика бўйича:	1685,5	355887	21,1	45415	2,7

Халқаро ҲАЁТ

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

БУГУН ХАЛҚАРО ЁШЛАР БИРДАМЛИГИ КУНИ

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетида ВДР-дан келган бир гуруҳ йигит-қизлар ўқимоқда. Суратда: университет Шарқ факультетининг араб тили муаллимаси Г. Колесникова вьетнамлик талабалари орасида.

Н. Глауберзон фотоси.

ПОЛЬША—СОВЕТ ДЎСТЛИГИ МИТИНГИ

ВАРШАВА, яқинда пролетариат революцияси доҳийси туғилган куннинг 99 йиллиги ҳамда Польша Халқ Республикаси билан СССР ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг 24 йиллиги муносабати билан Поронинода, Ленин музейи биноси олдида дўстлик митинги бўлиб ўтди. Митингда Краков воеводлигининг 5 мингдан ошиқ аҳолиса қатнашди.

ПАП агентлигининг хабар беришича, митингга Польша—Совет дўстлиги жамияти воевода ва маҳаллий раҳбар органларининг вакиллари, Польша Бирлашган Ишчи партияси Совет комитетлари билан Краков воеводлиги корхоналарининг делегациялари келганлар. Польша Бирлашган Ишчи партияси Краков воевода комитетининг секретари З. Китлинский ва СССРнинг Краковдаги консули В. Нестерович қисқача нутқлар сўзладилар.

(ТАСС).

ГРЕК ДЕМОКРАТЛАРИ БИЛАН БИРДАМЛИК ҲАФТАЛИГИ

ЖАҲОН ТИНЧЛИК КЕНГАШИНИНГ МАКТУБИ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Грециядаги давлат тўнтаришига икки йил тўлганлиги муносабати билан жаҳон тинчлик кенгашининг секретариати тинчликни ҳимоя қилувчи грекларга юборган мактубда шундай дейилади:

1967 йил 21 апрелда давлат тўнтариши ўтказилиши биланоқ ҳарбий диктатура фашист методларидан фойдаланиб, тинчлик тарафдорларини жамоат ҳаётидан систематик равишда суриб чиқара бошлади, грек халқига азиз бўлган демократик принципларни тугатишга киришди.

Полковниклар режими НАТО ва реакцион доираларнинг қўллаб-қувватлаши билан ҳокимият тепасида турганлиги ҳаммага аёндир.

Тинчликни ҳимоя қилувчи кўп кишилар ҳали ҳам турма ва лагерларда ётибди. Булар орасида халқаро кескинликни юмшатиш учун ва тинчлик учун курашувчи грек комитетининг раҳбарлари ва аъзолари, ватанпарварлар ва демократлар бор.

Жаҳон тинчлик кенгаши ҳарбий хунтанинг давлат тўнтаришини қоралаб, Грециядаги тинчлик кучлари билан астойдил бирдам эканлигини изҳор қилган эди.

Жаҳон тинчлик кенгаши жаҳон жамоатчилигини Грецияда таъқиб этилаётган тинчлик ҳимоячилари ва демократларни қўллаб-қувватлаш кампаниясининг кучайтириб юборишга даъват этади.

Мактубнинг охирида бундай дейилади: Жаҳон тинчлик кенгаши эркесевар грек халқининг ҳаққоний иши учун курашда астойдил бирдам эканлигини Грециядаги тинчлик тарафдорларига изҳор қилади.

ГРЕЦИЯ ОЗОД ҚИЛИНСИН!

21 апрель куни Москвада грек демократлари билан бирдамлик Совет Комитети ва СССР Журналистлар союзи чақирган матбуот конференцияси бўлиб ўтди.

СССР Журналистлар союзи правлениесининг секретари В. И. Чернишев матбуот конференцияси қатнашчилари—грек демократлари билан бирдамлик Совет Комитетининг раиси С. С. Смирновни, Совет Иттифоқида истиқомат қилаётган греклар антидиктаторлик комитетининг раиси Костас Кодзиасни, антидиктаторлик комитети аъзоси Кассиматис Деонисиосни совет ва чет эл журналистларига таништирди.

С. С. Смирнов ўз нутқида кўпгина мамлакатлар, шу жумладан Совет Иттифоқи жамоатчилигининг грек демократларини озод қилиш учун икки йил мобайнида олиб борган курашини якунлади. У СССРда 23 апрелдан 28 апрелгача ҳарбий фашист диктатураси режимига қарши кураш олиб бораётган Греция демократик кучлари билан бирдамлик кунлари ўтказилишини маълум қилди.

Кассиматис Деонисиос ва Костас Кодзиас Греция қамоқлари ва лагерларида ватанпарварлар таҳқир этилаётганликлари тўғрисида гапирдилар.

Костас Кодзиас СССРда истиқомат қилаётган неча минглаб греклар номидан грек халқи билан қизғин бирдамлиги учун совет халқига миннатдорчилик изҳор қилди.

Матбуот конференциясида грек демократлари билан бирдамлик Совет Комитетининг баёноти ўқиб эшиттирилди.

Грек демократлари билан бирдамлик ҳафталиги кунларида, дейилади баёнотда, миллион-миллион совет кишилари қамоқ лагерлари дарҳол йўқотилишини, грек диёрида жазо-қийноқлар тўхтатилишини, сиёсий маҳбуслар ва биринчи навбатда беморлар, кексалар, хотин-қизлар ва болалар дарҳол озод этилишини, Греция прогрессив ташкилотлари ва бирлашмаларининг раҳбарлари озод этилишини талаб қилади. (ТАСС).

ҚУРОЛЛИ ТАЖОВУЗ

ДАМАШҚ. (ТАСС). Исроил ҳарбийлари Сувайш канали билан Иордан дарёси водийсидаги иғвогарликлари билан бирга Сурия Араб Республикасига қарши қуролли тажовуз қилди. Сурия армияси ҳарбий қўмондонлигининг маълум қилишича, маҳаллий вақт билан соат 18 дан 35 минут ўтганида Исроил соқчилари Тель—Рожан шаҳарчаси районида ўт очишни тўхтатиш чизиғини кесиб ўтиб, Сурия қўшинларининг позицияларига қарата ўт очди. Бошланган отишма бир ярим соатдан зиёд давом қилди.

ПОРТУГАЛИЯ МУСТАМЛАКАЧИЛИГИ ҲАЛОКАТГА МАҲКУМДИР

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Португалия бош министри Каэтану Португалиянинг Африкадаги мустамлакаларига саккиз кун сафар қилди. У «Португал» Гвинеясида, Ангола ва Мозамбикда бўлди.

Каэтану Лиссабондан жўнаб кетиш арафасида сафаримдан кузатилган мақсад—«империядаги барча халқларнинг Португалия маъмурлари билан бирлиги»ни таъминлашдан иборат, деди. Аммо Европадаги кўп кузатувчилар унинг миллий озодлик кураши аланга олган мустамлакаларга бориш ҳақидаги қарорини сиёсий талваса белгиси деб билдилар.

Португалия ҳаддан ташқари кўп ҳарбий харажатлар исканжасида қақшаб бормоқда. 1969 йилдаги фавқулодда бюджетда бу ҳаракатлар 6,3 миллиард эскудони ташкил этди. Бу—мамлакат экономикаси учун бюджетдан ажратилган капитал маблағларга нисбатан қарийб икки баравар кўп. Қўшма штатлар, Ғарбий Германия ва НАТОга аъзо бўлган бошқа мамлакатлар ҳарбий молиявий жиҳатдан саҳийлик билан ёрдам бермаганларида, қолоқ Португалия ана шундай ҳаддан ташқари кўп харажатлар исканжасида аллақачон яксон бўлур эди. Империалистлар Африкадаги озодлик курашининг ҳамласини Португалиянинг ёрдами билан тўхтатишга умид боғлаб, бу мамлакатнинг жандарм сифатидаги ролини ҳар қандай йўллар билан рағбатлантирмоқдалар.

Португалия мустамлакачиларининг жон талвасасида зўр бериб қилаётган ҳаракатлари уларни муқаррар равишда рўй берадиган мағлубиятдан сақлаб қола олмайди. Мустақиллик учун курашаётган кучларнинг муваффақиятлари буни яққол исбот этади. Ангодаги озодлик армияси қуролли кураш бошлаганидан буён ўтган йиллар ичида ўсиб катта кучга айланди ва Африканинг кенг халқ оммаси бу армияни актив қўллаб-қувватламоқда. Озодлик армияси ҳозирги вақтда 15 округдан 9 тасида ҳаракат қилмоқда ва мамлакат территориясининг қарийб учдан бир қисмини мустамлакачилардан озод қилди. Бу территорияларда бир миллиондан ортиқ киши яшайди. «Португал» Гвинеясида Африка ватанпарварлари территориянинг учдан икки қисмини ўз назоратига олган.

Португалия бош министри «танасининг рангига қарамай халқлар бирлиги»га интилаётганлигини ўз сафари билан намойиш қилмоқчи бўлди. Африка халқлари бош министрнинг ана шу риёкорона урунишларини қатъиян рад этмоқдалар. Золимлар билан мазлумларнинг бирлашуви сира мумкин эмас. Африкадаги барча ватанпарварлар якдиллик билан шу фикрни изҳор қилмоқдалар. Африкадаги 14 мамлакат давлат ва ҳукуматлари бошлиқларининг 17 апрелда Доруссаломда ўтказилган кенгашида бу фикр яна изҳор қилинди. Улар Португалия мустамлакаларидаги халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи учун ғалаба қилгунча кураш олиб боришга қатъий қарор берганликларини таъкидладилар. Озодлик учун курашаётган кучларнинг ўзлари ҳам бу аҳду-паймонни қўллаб-қувватламоқдалар. Каэтану ўз сафарини бошлаган кунда—14 апрелда Ангола озодлиги халқ ҳаракати ваколатхонаси қуйидагиларни айтди: «Ангола халқи мустамлакачи агрессорларни ва уларнинг малайларини тор-мор келтириш, мустақилликка эришиш ва озодлик, меҳнат қилиш, тинч яшаш, билим олиш ҳуқуқини ҳимоя қилишга қатъий қарор бергандир».

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

АҚШ. Дўқ ва пўписаларга қарамай мамлакатда ўқув юртларини ҳарбийлаштиришга қарши ёшлар ҳаракати тинмаётир. Кембриждаги Гарвард университети (Массачусетс штати) студентлари ўз ўқув юртларининг Пентагон билан ҳар қандай алоқани узишини талаб қилиб ўтказган норозилик ҳаракатлари бир ҳафта давом этди. Суратда: полиция студентлардан ўч олапти.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

СПОРТ ХАБАРЛАРИ

ФУТБОЛ

Ўтган куни мамлакат биринчилиги учун курашаётган олий лига иккинчи кичик группасидаги олти команда навбатдаги учрашувларини ўтказди. Бу турда пойтахт спартакчиларининг омади келди. Улар Кутаиси торпедочиларини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, 5 очко тўпладилар. Қолган икки ўйин дуранг бўлиб тугади. «Қайрат»—«Зенит» 1:1, «Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Минск) 0:0.

ШАХМАТ

Т. Петросян билан Б. Спасский ўйинида даъвогарнинг қўли баланд келди ва унинг ғалабаси билан якунланди. Ҳисоб 2:2. Кеча Москва эстрада театрида бешинчи ўйин Спасскийнинг юриши билан бошланди.

Тбилисида аёллар ўртасида жаҳон чемпиони номи учун курашаётган А. Кушнир билан Н. Гаприндашвили еттинчи марта учрашди. Олтинчи учрашув 4:3 ҳисобида Гаприндашвили фойдасига ҳал бўлган эди.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Фарғона водийсида ҳаво ўзгариб туради. Айрим жойларда ёмғир ёғиб, момақалдироқ бўлиши кутилади. Қолган жойларда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. 17-22, жанубда 22-27 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, кечаси қисқа муддатли ёмғир ёғиб ўтади. Кундузи 19-21, кечаси 8-10 даража иссиқ бўлади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

БОБО ДАРАХТ

Японияning Якусима оролида 7.200 «ёш»га кирган дарахт бор. Буирвит (кедр) дарахтининг танаси ўн беш метрдан ҳам ортиқ. У дунёдаги энг кекса дарахт ҳисобланади.

ТУМАН... ЙЎЛ БЎШАТАДИ

Туманли кунда кўчада нейлон тўр ушлаб юрсангиз майда заррачалар унга урилиб, нейлон тўрда томчилар ҳосил бўлади. Бу—илмий лабораторияларда эмас, чилилик ҳиндулар тажрибасида аниқланди. Улар туманни шу усулда «ҳайдаб» бориб, чанқаб ётган экинларини суғорадилар. Ҳозир АҚШда машиналар қатнайдиган катта йўлларни шу усулда тумандан тозалаш тадбирлари кўрилмоқда. Устига нейлон тўр тутилган машина елкандек олдинда юради. Унинг орқасида ҳосил бўлган «туннел»дан эса бошқа машиналар хавф-хатарсиз қатнайверади.

ЕРДА ҚАНЧА ХАЛҚ БОР

Бу саволга одатда «жуда кўп халқлар бор, ким уларни санаб ўтирибди» деб жавоб беришади. Ер юзида эса тахминан 2 минг хил халқ ва шунча тиллар бор. Қадимий халқларнинг айрим тиллари асрлар ўтиши билан эскириб, «ўлик» тилга айланиб қолган. Масалан, лотин тили. Бу тилда ҳечким гаплашмайди. Ундан тиббиёт ва биология фанларида фойдаланилади. Қадимий юнон ва қадимий араб тиллари ёрдамида эса тарихчи олимлар тошларга ёзиб қолдирилган хат ва белгиларнинг сирларини аниқлашади.

Ер юзида кўп тилли давлатлар анча. Масалан, Суданда 117 тилда, Индонезияда 250 тилда гаплашишади. Мустақил тил шаклини олган шевалар ҳам бор. Масалан, миланлик ўз шевасида гапирганида неаполитанлик унинг сўзларини тушунмайди.

Бизнинг мамлакатимизда энг кўп тилли ўлка Кавказдир. У ерда яшайдиган ўн миллионга яқин халқлар элликдан ортиқ тилда гаплашишади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25—Ёш ижрочилар концерти, 9.30 — С. Юдаков. «Ёшлик поэмаси», 10.10 — Камер куйлар, 10.30 — В. Мейен. «Ассалом келажак!» (кантата), 11.15—«Республикамиз шаҳарлари ва қишлоқларида», 11.30 — Музика асбоблари. Шохнай, 12.45—«Олтин фонд» (Арманистон радиосининг эшиттириши), 13.30 — Концерт, 15.15 — С. Айний. «Дохунда» романидан парча, 16.10—«Композитор Г. А. Мушелнинг вокал ижоди» (русча), 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 17.00 — Симфоник куйлар, 18.00 — «Иқтисодий нелоҳот амалда», 18.10 — С. Аминов куйлайди, 19.20—Татар куйлари, 20.00 — «Ёшлик» программаси, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Концерт, 21.55 — «Саломатлик-туман бойлик», 22.20 — Рақслар, 22.40—Э. Воҳидов. «Орзу чашмаси» (радиокомпозиция), 23.15 — «Баҳор табассуми».

ТЕЛЕВИДЕНИЕ
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

16.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 17.00 — Алишер Навоий номидаги Давлат академик опера ва балет Катта театридан болалар хор қўшиқлари биринчи фестивалининг якунловчи концерти олиб кўрсатилади, 18.30 — Телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.45 — Ўн минут музика, 18.55 — Тошкент метроси қандай бўлади? 19.20 — «Юрак амри билан» (бадиий фильм). 20.55 — Телеянгиликлар, 21.10 — Чорвадорлар учун эшиттириш, 21.55 — Кекса санъат усталари навозиш қилганда. Муллатўйчи ТОШМУҲАМЕДОВ.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — Тошкент ва Москва кўрсатишлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Ҳужжатли фильм.

Рус тилида: 20.30 — Болтиқ бўйи республикалари эстрада куйларидан концерт, 20.55 — Ҳужжатли фильм, 21.15 — «Ўтмиш саҳифалари» (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 25/IV да Пиковая дама, 26/IV да Гўзал ҳаёт ошиқлари.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/IV да Шоҳ Эдип (билетлар сотилган).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/IV да Ўғил уйлантириш, 25/IV да Гавҳари шамчироғ, 26/IV да Фарғона тонг отгунча.

КИНО

Турнахон — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 9.45, 11.30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11.40, кундуз 1.30 ва 3.20 минутларда).

Ака-ука Карамазовлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Бриллиант қўл — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ

1969-1970 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КЛАССИК РАҚС бўлимига умумий таълим мактабларининг 3-синфини тамомлаган 10-11 ёшдаги ўғил ва қиз болалар қабул қилинади.

Ўқиш муддати—8 йил.

ХАЛҚ РАҚСИ бўлимига умумий таълим мактабларининг 6 синфини тамомлаган 13-14 ёшдаги маҳаллий миллат ўғил ва қиз болалари қабул қилинади.

Ўқиш муддати—4 йил.

ХАЛҚ РАҚСИ бўлими республиканинг музикали драма театрлари ва халқ рақслари ансамбллари учун балет артистлари тайёрлайди.

Тошкент шаҳрида ва областида турувчилар учун танлаш комиссияси 25, 26, 27 майда, бошқа жойлардагилар учун 24, 25, 26 августда эрталаб соат 10 дан кеч 6 гача (1 тур) ўтказилади.

Билим юрти қошида вуллик интернат мавжуд.

Аризаларни қабул комиссияси қабул қилади.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар, Педагогическая кўчаси, 31-уй, телефонлар: 5-08-43, 5-16-83 (3, 9, 11 троллейбуслар, 24 автобуснинг «Баранов» бекати).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
25 АПРЕЛДА
Улуғ доҳиймиз Ленинни шарафлаймиз

ШЕЪРИЯТ КЕЧАСИ

Қатнашадилар: шоирлар ХАБИБИЙ, ЕНГИН МИРЗО, ҚУДДУС МУҲАММАДИЙ, ОЙДИН ҲОЖИЕВА, АБДУЛЛА ОРИПОВ;

СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати

ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари:

БОТИР ЗОКИРОВ, ҚУНДУЗ МИРКАРИМОВА;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА

Солистлар: Фотима БАРДТОВА (Фарғона), Нодира АБДУҒАФУРОВА (Андижон) Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Гулнора МУҲИДДИНОВА (Термиз), Фаттоххон КИЙИКОВ (Андижон), Мамадали АЪЗАМОВ (Андижон), Иброҳимжон ИСҲОҚОВ (Марғилон) ва бошқалар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

«УЗКОЛХОЗОРГПРОЕКТ» ИНСТИТУТИГА

лойиҳа бош инженерлари, инженер-техниклар: қурувчилар, сантехниклар, ёғочсозлик технологияси бўйича, керамика ишлаб чиқариш, темир-бетон маҳсулотларини тайёрлаш бўйича, илғор технологияни корхоналарга татбиқ қилиш бўйича керамика ва темир-бетондан фойдаланиш ғишт терувчилар, сувоқчилар, бўёқчилар, кадрларни ўқитиш бўйича инструктор-бригадирлар лавозимига дурадгорлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Урицкий кўчаси, 7-уй, кадрлар бўлими.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ 4-ТРЕСТИ 25-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИ

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан сўнг бир ой ичида Тошкент шаҳар, Володарский кўчаси, 2 уйда қабул қилинади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация—334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон —46—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ Б. — 97. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 02939.